

Ambivalent sexism, gender and attitudes towards violence against women in marriage

Çelişik duygulu cinsiyetçilik, toplumsal cinsiyet ve evlilikte kadına yönelik şiddete ilişkin tutumlar¹

Sinem Tarhan²

Hicran Çetin Gündüz³

Subhan Ekşioğlu⁴

Abstract

The purpose of this study is to examine the relationships between ambivalent sexism, gender roles, attitudes of the students towards violence against women in marriage and gender among undergraduate students studying at psychological counseling and guidance department. The study group was 420 undergraduate students studying at Psychological Counseling and Guidance departments at Erciyes University, Sakarya University and Karadeniz Technical University. Socialization of Gender Norms Scale (Epstein, 2008), Ambivalent Sexism Inventory (Glick and Fiske, 1996) and Attitudes toward Physical Wife Abuse Scale (Sakallı-Uğurlu and Ulu, 2003) were used as the data collection instruments. Hierarchical regression analysis was used in analyzing the collected data and the partial impact size was examined. The results of the analyses indicated that gender, egalitarian gender roles and hostile sexism were variables predicting tolerance of verbal violence and attitudes towards divorce after physical violence; whilst gender and egalitarian gender roles were predictors of attitudes towards physical violence. Hostile sexism, on the other hand, was found to be predictor of only attitude towards verbal violence and attitude

Özet

Bu çalışmanın amacı rehberlik ve psikolojik danışma bölümünde okuyan üniversite öğrencilerinde çelişik duygulu cinsiyetçilik, toplumsal cinsiyet rolleri, evlilikte kadına yönelik şiddete ilişkin tutumlar ve cinsiyet arasındaki ilişkileri incelemektir. Çalışma grubunu Erciyes, Sakarya ve Karadeniz Teknik Üniversitesi'nin PDR bölümünde okuyan toplam 420 öğrenci oluşturmaktadır. Veri toplama aracı olarak Toplumsal Cinsiyet Oluşum Ölçeği (Epstein, 2008), Çelişik Duygulu Cinsiyetçilik Ölçeği (Glick ve Fiske, 1996) ve Evlilikte Kadına Yönelik Şiddete İlişkin Tutumlar Ölçeği (Sakallı-Uğurlu ve Ulu, 2003) kullanılmıştır. Verilerin analizinde hiyerarşik regresyon analizi kullanılmış, kısmi etki büyüklüklerine bakılmıştır. Analiz sonucunda cinsiyet, eşitlikçi cinsiyet rolleri ve düşmanca cinsiyetçilik sözel şiddete toleransı ve fiziksel şiddet sonrası ayrılmaya yönelik tutumu yordayan değişkenler olarak bulunurken, cinsiyet ve eşitlikçi cinsiyet rollerinin fiziksel şiddete yönelik tutumu yordadığı görülmüştür. Düşmanca cinsiyetçiliğin ise sadece sözel şiddete yönelik tutum ve fiziksel şiddet sonrasında ayrılmaya yönelik tutum alt boyutlarında yordayıcı olduğu tespit edilmiştir. Bu araştırmanın bulguları eğitim düzeyi arttıkça

¹ Bu çalışmanın kısa formu 31 Mayıs-3 Haziran 2016 tarihlerinde düzenlenen 3. Uluslararası Eğitim Araştırmaları Kongresi (EJER 2016)'de sunulmuştur.

² Yrd. Doç. Dr., Bartın Üniversitesi, Eğitim Fakültesi, Eğitim Bilimleri Bölümü, tarhansinem@gmail.com

³ Yrd. Doç. Dr., Başkent Üniversitesi, Eğitim Fakültesi, Eğitim Bilimleri Bölümü, hicranceltin@gmail.com

⁴ Yrd. Doç. Dr., Sakarya Üniversitesi, Eğitim Fakültesi, Eğitim Bilimleri Bölümü, eksioğlu@sakarya.edu.tr

towards divorce after physical violence. The findings of this study indicate that although students adopt more egalitarian attitudes as the level of education increases, they are under the impact of gender roles and ambivalent sexism. Therefore, in order to prevent violence against women in marriage it is important to improve egalitarian gender attitudes both towards men and women and to prevent hostile sexism.

öğrencilerin daha eşitlikçi tutumlar benimsediklerini göstermekle birlikte toplumsal cinsiyet rolleri ve çelişik duygulu cinsiyetçiliğin etkisi altında kaldıklarını ortaya koymaktadır. Bu nedenle evlilikte kadına yönelik şiddete ilişkin tutumların önlenmesi için hem erkek hem de kadınlara yönelik eşitlikçi cinsiyet tutumlarının geliştirilmesi ve düşmanca cinsiyetçiliğin önlenmesi önemli görülmektedir.

Keywords: Ambivalent sexism; gender; violence against women in marriage.

Anahtar Kelimeler: Çelişik duygulu cinsiyetçilik; toplumsal cinsiyet; evlilikte kadına yönelik şiddet.

[\(Extended English abstract is at the end of this document\)](#)

Giriş

Şiddet biyolojik, psikolojik, sosyal ve çevresel nedenleri olan çok boyutlu bir problemdir. Şiddetin tüm tipleri yetersiz yönetim, kanunların yetersizliği, kültürel, sosyal ve toplumsal cinsiyet normları, işsizlik, gelir ve cinsiyet eşitsizliği, hızlı sosyal değişimler ve eğitim fırsatlarının sınırlı oluşu gibi sosyal belirleyicilerle yakından ilişkilidir (WHO, 2014). Kadına yönelik şiddet kavramı ise kadın ve kızların yaşamları boyunca karşılaştıkları kötüye kullanımın farklı şekillerini kapsar (Krantz ve Garcia-Moreno, 2005). BM Kadına Yönelik Şiddetin Ortadan Kaldırılması Bildirgesi'ne göre kadına yönelik şiddet; kamusal ya da özel hayatta, tehdit etme, zorlama veya özgürlükten keyfi olarak yoksun bırakma dahil olmak üzere, kadınlara fiziksel, cinsel veya psikolojik zarar veya acı veren veya verebilecek olan cinsiyete dayalı her türlü şiddet eylemi olarak tanımlanır (UN, 1993), şiddetin en fazla aile ortamında ve kadına yönelik olduğu bildirilmektedir (WHO, 2002).

Dünya ölçeğinde incelendiğinde kadınların çoğu ülke, etnik köken, sınıf, din, sosyo-ekonomik düzey farkı olmaksızın toplumsal cinsiyete dayalı şiddete maruz kalma riski ile karşı karşıyadır (Yüksek-Kaptanoğlu ve Tarım, 2015). Kadına yönelik şiddet, cinsiyet ayrımcılığına dayalı bir insan hakları ihlali (Salaçin, Toprak Ergöner ve Demiroğlu Uyaniker, 2011) olup, kadınlar ve erkekler arasındaki eşit olmayan güç ilişkilerinin bir sonucu olarak ortaya çıkmaktadır. Toplumsal değer sisteminde aile bütünlüğünün güvenliği ve üstünlüğüne olan inanç aile içi şiddet sorununun objektif olarak araştırılmasını ve incelenmesini güçleştirmektedir (Akkaş ve Uyanık, 2016). Kadına kocası tarafından uygulanan şiddet, iki insan arasında yaşanan bir olay olarak değerlendirilse de nedenleri toplumsal yapı ve dinamiklerde olan, sonuçları da kadınları bireysel ve toplumsal olarak etkileyen bir olgudur (Sakallı Uğur ve Ulu, 2003). Kadına yönelik şiddet, Türkiye'de yaşayan milyonlarca kadının bedensel ve ruhsal bütünlüğünü tehdit etmekte, özellikle koca şiddeti, kadınların yaşamlarının "belirleyici bir boyutunu" oluşturmaktadır (Bora ve Üstün 2005). Toplumun şiddeti günlük yaşamın bir parçası olarak görmesi şiddeti meşrulaştırmakta, şiddete maruz kalanlara üzülmeye ve acıya yanında şiddeti uygulayanı anlamaya çalışma çabası şiddet uygulayanın mutlaka geçerli bir nedeninin olduğu düşüncesini güçlendirmektedir (Yüksel Kaptanoğlu, 2015)

Aile içi şiddetin amacı, kadının davranışlarının korkuya dayalı olarak kontrol edilmesidir. Kadının ev içindeki emeğinin değersizliği, ataerkil toplum yapısı içinde belirlenen güç ve iktidar ilişkileri kadının kendinden güçlü konumda olan kocasının sergilediği şiddete maruz kalmasına yol açmaktadır (Akkaş ve Uyanık, 2016). Aile içi şiddetin temelini toplumsal cinsiyet eşitsizliğine ilişkin kalıp yargılar oluşturmaktadır. Bora ve Üstün'e göre (2005) toplumsal cinsiyete dayalı şiddet, kız çocuklarının ve kadınların potansiyellerini ortaya koymalarının önündeki en önemli engellerden birisi olmakta, ailede, sokakta, okulda ve iş hayatında fiziksel, ekonomik, psikolojik ve cinsel şiddete maruz kalmalarına yol açmaktadır.

Toplumsal cinsiyet eşitsizliği ile ilgili kavramlardan biri de cinsiyetçiliktir. Cinsiyetçilik; cinsiyet temelinde ayrımcılık yapmak; bir cinsi diğerinden üstün tutmak olarak tanımlanır (Ecevit, 2011). Sadece olumsuz tutumlar değil olumlu tutum ve kalıp yargılar da cinsiyetçiliğe yol açmaktadır. Bu durum çelişik duygulu cinsiyetçilik olarak isimlendirilmekte, düşmanca cinsiyetçilik ve korumacı cinsiyetçilik olmak üzere iki boyutta tanımlanmaktadır. Düşmanca cinsiyetçilik, kadınlara yönelik olumsuz tutumların açıkça ortaya konduğu, kadının zayıflığını ve ikincilliğini vurgulayan ayrımcı davranışlar içeren boyuttur. Temelinde ataerkillik olan korumacı cinsiyetçilik boyutu ise, kadınlara yönelik olumlu tutum ve davranışları içerir (Glick ve Fiske, 1996).

Kadına yönelik tutumun yönü ister saldırgan ister korumacı olsun içinde yaşanan kültürün önemli bir parçasıdır ve toplum yaşamının her alanında varlığını hissettirir. Bu nedenle Dünya Sağlık Örgütü'nün raporlarında sosyo kültürel normları değiştirme stratejileri yanında daha çok ihtiyaç duyulan şeyin cinsiyet eşitliğini destekleyici, kadını güçlendirici ve kadınların birinci derecede yakınlarındaki erkekler tarafından şiddete ve cinsel şiddete uğramalarını önleyici çalışmalar yapılması gerektiğinin altı çizilmektedir (WHO, 2014). Toplumsal cinsiyet kavramının bilişsel yapısı ve davranış stilleri aile içinde edinilir. Freud'a göre cinsiyet rolleri aile içinde özdeşleşme süreciyle kazanılır. Davranışçı yaklaşıma göre anne babalar cinsiyetle ilgili davranışları şekillendirir ve düzenler (Bussey ve Bandura, 1999). Sosyal bilişsel teoriye göre ise cinsiyet rolleri sosyo kültürel ve psikolojik belirleyiciler tarafından şekillendirilir (Bandura, 1997). Sosyal öğrenme kuramına göre cinsiyet kimliği ve rolleri çevreden öğrenilir. Bu süreç gözlemsel öğrenmedir. Çocuk çevresindekilerin cinsiyet rolleri de dâhil olmak üzere çeşitli davranışlarını gözler, model aldığı bu kişilerin davranışlarını kodlar ve daha sonra bu davranışları taklit eder. Çocuk cinsiyetine uygun davrandığında ödüllendirilir, uygun davranmadığında cezalandırılır ya da reddedilir (Sammons, t.y.). Bu nedenle toplumsal cinsiyet rolleri ve kalıp yargıları yanında cinsiyetçi yaklaşımların da öğrenildiği temel birim ailedir. Ailede eşlerin birbirlerine duydukları saygı, eşler arasındaki iletişim biçimi ve aile içi rollerin dağılımı çocukların kendi cinsiyetlerine ve karşı cinse yönelik algılarını büyük ölçüde şekillendirmekte, yetişkinlik yıllarındaki ikili ilişkilerini etkilemektedir.

Evlilikte kadına yönelik şiddet ve toplumsal cinsiyet kalıp yargıları ile ilgili yurt içinde ve yurt dışında yapılmış çeşitli araştırmalar mevcuttur. Altınay ve Arat'ın (2007) 1800 evli kadınla 56 ilde (il, ilçe ve köy) yürüttükleri alan araştırmasında kadınlarla eşlerinden gördükleri şiddet ile ilgili görüşmeler yapılmış, her üç kadından birinin fiziksel şiddet gördüğü tespit edilmiştir. Dünya Sağlık Örgütü'nün raporlarına göre de her üç kadından biri yaşamının bir döneminde en yakınındaki erkek tarafından fiziksel ya da cinsel şiddete maruz bırakılmaktadır (WHO, 2014). Güler, Tel ve Tuncay (2005) tarafından kadının aile içinde yaşanan şiddete bakışını belirlemek amacıyla yapılan çalışmada evli kadınların % 40.7'sinin aile içi şiddete maruz kaldığı, bu kadınların %91'ine eşlerinin, %19.7'sine ise eşlerinin yakınları tarafından şiddet uygulandığını belirlenmiştir. Çalışmaya katılan kadınların büyük bir bölümünün (%59.7) şiddeti fiziksel şiddet olarak tanımladıkları, ekonomik ve cinsel şiddeti ise tanımlayamadıkları tespit edilmiştir. Günay, Giray, Harç, Köksal ve Sarı (2006) tarafından 15-49 yaşarası evli kadınlarda aile içi **şiddet** varlığını ve bu şiddeti etkileyen etmenleri belirlemek amacı ile yapılan çalışmada kadınların %27.7'si fiziksel, %38.0'ı sözel, %40.4' ü fiziksel ve/veya sözel şiddete maruz kaldıkları belirlenmiştir. Fiziksel şiddetin %97.8'si, sözel şiddetin %92.5'i eşlerden görülmektedir. Şiddetin başlangıç zamanı en sık ilişkinin ilk günleri (%39.7) ve doğum sonrası dönemidir (%25.4). Kadınların %27.0'si şiddetten bedensel zarar görmüş, %75.0'ı şiddete karşı sessiz kalmıştır.

Şiddet fiziksel, sosyal, ekonomik ve psikolojik sonuçları olan bir olgudur. Psikolojik danışma ve rehberlik mezunları başta okullar olmak üzere farklı kurum ve kuruluşlarda ruh sağlığını destekleyici çalışmalar yapmaktadır. Bu çalışmaların konusu günlük yaşama uyum, çeşitli yaşam olayları karşısında karar verme, seçim yapma gibi kişisel gelişim konularından şiddet, taciz ve tecavüz vakalarına kadar uzanabilmektedir. Psikolojik danışmanların danışanlarına objektif bir şekilde yardım edebilmeleri için kendi karmaşalarını çözmüş ve farkındalık düzeylerini arttırmış olmaları beklenir. Ayrıca toplumsal cinsiyet rolleri, ayrımcılık, içinde yaşanan kültürü tanıma ve bu kültür içinde mağdur olanların haklarını savunma konusunda da duyarlı olmaları gerekir. Psikolojik

danışma ve rehberlik bölümü öğrencilerinin gerek aldıkları dersler gerekse kazandırılmaya çalışılan mesleki vizyonları söz edilen bu konular konusunda kendilerini geliştirmelerine yardımcı olmaktadır.

Bu çalışmanın temel amacı rehberlik ve psikolojik danışmanlık bölümünde okuyan üniversite öğrencilerinin çelişkili duygulu cinsiyetçilik, toplumsal cinsiyet rolleri, evlilikte kadına yönelik şiddete ilişkin tutumları ve cinsiyetleri arasındaki ilişkileri incelemektir

Yöntem

Çalışma Grubu

Araştırmanın çalışma grubunu Erciyes, Sakarya ve Karadeniz Teknik Üniversitesi'nin PDR bölümünde okuyan toplam 420 öğrenci oluşturmaktadır. Öğrencilerin 294'ü (%70) kız, 126'sı (%30) erkektir. Yaşları 18 ile 24 arasında değişen katılımcıların, %27.4'ü (n= 115) birinci sınıf, %23.8'i (100) ikinci sınıf, %91'i (n=21.7) üçüncü sınıfta eğitim görürken, 114 öğrenci (%27.1) ise dördüncü sınıfa devam etmektedir. Öğrencilerin anne ve babalarının eğitim düzeyleri incelendiğinde öğrencilerin %44.5'i (n=187) annelerinin ortaokul mezunu, %15'i (n=63) lise mezunu, %13.6'sı (n= 57) üniversite mezunu olduğunu belirtmiştir. Geri kalanlar ise annelerinin okuryazar olmadığını (%7.1) ve lisansüstü eğitim aldığını (%2.9) belirtmiştir. Babaların eğitim durumlarına bakıldığında ise öğrencilerin bildirimlerinden babaların %28.6'sının (n=120) ortaokul, %20.7'sinin (n=87) lise, %24.8'inin (n= 104) üniversite, %15.2'sinin (n=64) yüksek lisans mezunu olduğu görülmektedir. Babalarda okur yazar olmayanların oranı %0.7'dir.

Veri Toplama Araçları

Toplumsal Cinsiyet Oluşum Ölçeği: Üniversite öğrencilerinin toplumsallaşma sürecinde ebeveynlerinin yanı sıra arkadaşlarından aldıkları cinsiyet rolü mesajlarını belirlemeyi amaçlayan ölçek Epstein (2008) tarafından geliştirilmiştir. Ölçeğin orijinal formu geleneksel cinsiyet rolleri, eşitlikçi cinsiyet rolleri, büyük ve güçlü (dayanıklı) olma, iyi ve hoş olma ve beden farkındalığı olmak üzere beş boyut ve 23 maddeden oluşmaktadır. Ölçek Türkçeye Arıcı (2011) tarafından uyarlanmıştır. Türkçe formu iki alt boyut ve 19 maddeden oluşmaktadır. Birinci boyut "Geleneksel Cinsiyet Rollerini", ikinci boyut "Eşitlikçi Cinsiyet Rollerini" olarak isimlendirilmiştir. İki faktörün birlikte varyansın % 32.88'ini açıkladığı görülmüştür. Birinci alt boyutta beş madde, ikinci alt boyutta ise ondört madde yer almaktadır. Ölçek dördümlük tipinde derecelendirmeye göre "Hiç", "Çok Az", "Biraz" ve "Çok" seçeneklerinden biri işaretlenerek cevaplandırılmaktadır. Ölçeğin cevaplanması sonucunda iki alt boyuta ilişkin puanlar elde edilmektedir. Her madde için puanlama 0-3 arasında yapılmaktadır ve toplam puan eşitlikçi mesajlar için en fazla 15, geleneksel mesajlar için ise en fazla 42 olabilmektedir. Her bir alt boyuttan alınan puanlar, bireylerin toplumsal cinsiyet rollerine ilişkin aldıkları mesajlara göre geleneksellik ve eşitlikçilik düzeylerine dikkat çekmektedir.

Çelişik Duygulu Cinsiyetçilik Ölçeği (ÇDCO): Glick ve Fiske (1996) tarafından geliştirilen ölçek 22 maddeden oluşmaktadır. Altılı likert tipindeki ölçekte 1 "tamamen karşıyım," 6 ise "tamamen katılıyorum" anlamındadır. Türkçeye uyarlanması Sakallı (2002) tarafından yapılan ölçekte, orijinaline benzer şekilde korumacı cinsiyetçilik üç alt faktör (koruyucu ataerkillik, cinsiyetler arası tamamlayıcı farklılaştırma ve heteroseksüel yakınlık) ve düşmanca cinsiyetçilik bir faktör olarak bulunmuştur. ÇDCO'nun iç tutarlılık katsayısı Cronbach Alpha güvenilirlik değeri düşmanca cinsiyetçilik için .87, korumacı cinsiyetçilik için .78 bulunmuştur. Ölçeğin test tekrar test güvenilirliği .87'dir.

Evlilikte Kadına Yönelik Şiddete İlişkin Tutumlar Ölçeği: Ölçek maddelerinin 5 tanesi Briere (1987)'den alınan ölçek Sakallı-Uğurlu tarafından geliştirilmiştir (Sakallı-Uğurlu ve Ulu, 2003). 6'lı likert tipi olan ölçekte yüksek puan almak kadına yönelik şiddete ve ayrılmaya yönelik olumlu tutuma işaret etmektedir. Sözel şiddete tolerans, fiziksel şiddet sonrası ayrılmaya ilişkin tutumlar ve fiziksel şiddete ilişkin tutumlar olmak üzere üç faktör yapısına sahip olan ölçeğin Cronbach Alpha güvenilirlik değeri sözel şiddete tolerans için .72, fiziksel şiddet sonrası ayrılmaya ilişkin tutumlar için .74, fiziksel şiddete ilişkin tutumlar için .68 bulunmuştur. Ölçekten alınan yüksek puanlar kadına yönelik şiddete ve ayrılmaya ilişkin olumlu tutumu ifade etmektedir.

Verilerin Analizi

Verilerin analizinde SPSS 22 programı kullanılmış, hiyerarşik regresyon analizi yapılmıştır. Araştırmanın bağımlı değişkeni evlilikte kadına yönelik şiddet ölçeğinin alt boyutları olan Sözel şiddete tolerans, Fiziksel şiddet sonrası ayrılmaya ilişkin tutumlar ve Fiziksel şiddete ilişkin tutumlardır. Bağımsız değişkenler ise cinsiyet, Toplumsal Cinsiyet Oluşumu ölçeğinin alt boyutları olan Geleneksel cinsiyet rolleri ve Eşitlikçi cinsiyet rolleri ile Çelişik Duygulu Cinsiyetçilik ölçeğinin alt boyutlarıdır. Hiyerarşik regresyon analizi yapılmadan önce değişkenlerin varsayımları karşılayıp karşılamadığı ve dağılımın normalliği saçılma diyagramı, mahalobis, cook'a distance, z değerlerine bakılarak incelenmiştir. Ayrıca Durbin-Watson değerine bakılarak otokorelasyon, Tolerance ve VIF değerlerine bakılarak çoklu bağıntı olup olmadığı araştırılmıştır (Kalaycı, 2006). Bağımsız değişkenler arasında anlamlı bir otokorelasyon ve çoklu bağlantı bulunmamıştır. Hiyerarşik regresyon analizinde ilk adımda cinsiyet, ikinci adımda geleneksel cinsiyet rolleri ve eşitlikçi cinsiyet rolleri ve üçüncü adımda düşmanca cinsiyetçilik ve korumacı cinsiyetçilik değişkenleri analize dahil edilmiş ve evlilikte kadına yönelik şiddet ölçeğinin her bir alt boyutu için tekrarlanmıştır. Cinsiyet değişkeni kukla değişken olarak tanımlanmıştır. Ayrıca bağımsız değişkenlerin pratik anlamını belirlemek için kısmi etki büyüklükleri değerleri belirlenerek yorumlanmıştır.

İşlem: Ölçme araçları kullanılmadan önce geliştiren ya da uyarlayan araştırmacılardan izin alınmıştır. Ölçekler öğrencilere sınıflarında, ders saati içerisinde uygulanmıştır. Uygulama öncesinde katılımcılara araştırmaya ve gizliliğe ilişkin bilgiler verilmiş, gönüllük esasına dayalı olarak ölçekleri doldurmaları istenmiştir. Ölçekler yaklaşık 30 dakikada tamamlanmıştır.

Bulgular ve Yorum

Sözel Şiddete Toleransı Yordayan Değişkenler: Sözel şiddet ve yordayıcı değişkenlere ilişkin ortalama, standart sapma ve korelasyon değerleri Tablo 1'de verilmiştir.

Tablo 1: Sözel Şiddete Tolerans puanı ile diğer değişkenler arasındaki korelasyon

	\bar{X}	SS	Sözel Şiddet	1	2	3	4	5
Sözel şiddet	8.69	4.69						
1.Cinsiyet	1.30	0.46	.34*					
2.Eşitlikçi cins.rolleri	11.79	2.21	-.16*	-.10**				
3.Geleneksel cins.rolleri	23.74	5.89	.08**	.15*	.01			
4.Düşmanca cins.	40.30	9.51	.28*	.30*	-.10**	.30*		
5.Korumacı cins.	43.17	8.25	.02	-.02	.07	.29*	.45*	

* $p < .01$ ** $p < .05$,

Tablo 1 incelendiğinde sözel şiddete tolerans ile cinsiyet ($r = .34$, $p < .01$), geleneksel cinsiyet rolleri ($r = .08$, $p < .05$), düşmanca cinsiyetçilik ($r = .28$, $p < .01$) arasında pozitif, eşitlikçi cinsiyet rolleri arasında ise ($r = -.16$, $p < .01$) negatif yönde korelasyon bulunmuştur.

Tablo 2: Hiyerarşik Regresyon Analizi: Sözel Şiddete Toleransı Yordayan Değişkenler

	R	R ²	R ² ch	F	DF	B	β	P
Blok 1 (Sabit)	.342	.117	.117	55.360	1/418	4.137		
Cinsiyet						3.499	.342	.000
Blok 2 (Sabit)	.361	.130	.013	20.775	2/416	6.483		
Cinsiyet						3.328	.325	.000
Eşitlikçi cins.rol.						-.237	-.112	.016
Geleneksel cins.rol.						.028	.037	.448
Blok 3 (Sabit)	.406	.165	.035	16.364	2/414	4.792		
Cinsiyet						2.709	.265	.000
Eşitlikçi cins.rol.						-.190	-.090	.050
Geleneksel cins.rol.						-.001	-.001	.978
Düşmanca cins.						.111	.225	.000
Korumacı cins.						-.043	-.075	.154

Tablo 2 incelendiğinde, modele birinci adımda girilen cinsiyet değişkeninin modeldeki özgün katkısının anlamlı olduğu $R^2 = .117$, $F(1,418) = 55.360$, $p < .05$. ve sözel şiddete tolerans ile cinsiyet ($r = .34$, $p < .01$) arasında pozitif korelasyon bulunmuştur. Bu durum erkeklerde evlilikte kadına yönelik sözel şiddete toleransın daha yüksek olduğu şeklinde yorumlanabilir. Modele ikinci adımda girilen eşitlikçi cinsiyet rolleri ve geleneksel cinsiyet rollerinin modele özgün katkısı incelendiğinde sadece eşitlikçi cinsiyet rollerinin katkısı anlamlı olduğu $R^2 = .130$, $F(2,416) = 20.775$, $p < .05$ ve sözel şiddete tolerans ile arasında ($r = -.16$, $p < .01$) negatif korelasyon bulunmuştur. Eşitlikçi cinsiyet rolleri arttıkça evlilikte kadına yönelik sözel şiddete tolerans azalmaktadır. Modele üçüncü adımda girilen düşmanca cinsiyetçilik ve korumacı cinsiyetçilik değişkenlerinden sadece düşmanca cinsiyetçiliğin modele katkısı anlamlıdır $R^2 = .165$, $F(2,414) = 16.364$, $p < .01$ ve düşmanca cinsiyetçilik arttıkça sözel şiddete tolerans artmaktadır. Tüm değişkenlerin modele katkısı % 16.5 bulunmuştur. Ancak R^2 ch değerleri incelendiğinde, modelin ikinci ve üçüncü adımlarındaki değişkenlerin modele katkılarının .013 ve .035 olduğu ve sözel şiddete toleransı yordamada cinsiyetin modele katkısının daha fazla olduğu görülmektedir. Modelde anlamlı bir yordayıcı olarak bulunan cinsiyetin kısmi etki büyüklüğünün (partial effect size) orta düzeyde olduğu görülmüştür ($sr^2 = .12$) (Berberoğlu ve Tansel, 2014).

Fiziksel Şiddet Sonucunda Ayrılmaya İlişkin Tutumu Yordayan Değişkenler:

Fiziksel şiddet ve yordayıcı değişkenlere ilişkin ortalama, standart sapma ve korelasyon değerleri Tablo 3'de verilmiştir.

Tablo 3: Fiziksel Şiddet Sonucunda Ayrılmaya İlişkin Tutum puanı ile diğer değişkenler arasındaki korelasyon:

	\bar{X}	SS	Fiz.Şid. sonr.ayr.	1	2	3	4	5
Fiziksel Şiddet sonrası ayrılma	14.97	4.95						
1.Cinsiyet	1.30	.46	-.12*					
2.Eşitlikçi cins.rol	11.79	2.21	.15*	-.10*				
3.Geleneksel cins.rol.	23.74	5.89	.03*	.15**	.01**			
4.Düşmanca cins.	40.30	9.51	-.20*	.30**	-.10**	.30*		
5.Korumacı cins.	43.17	8.25	.01**	-.02*	.07	.29*	.45*	

* $p < .01$ ** $p < .05$,

Tablo 3 incelendiğinde Fiziksel Şiddet Sonucunda Ayrılmaya İlişkin Tutum ile Eşitlikçi Cinsiyet Roller (r= .15, $p < .01$), Geleneksel Cinsiyet Roller (r= .03, $p < .01$) ve Koruyucu Cinsiyetçilik (r= .01, $p < .05$) arasında pozitif düşük, cinsiyet (r= .12, $p < .01$) ve Düşmanca Cinsiyetçilik ile arasında ise (r= -.20, $p < .01$) negatif yönde düşük korelasyon bulunmuştur.

Tablo 4: Hiyerarşik Regresyon Analizi: Fiziksel Şiddet Sonucunda Ayrılmaya İlişkin Tutumu Yordayan Değişkenler

	R	R ²	R ² ch	F	DF	B	β	P
Blok 1 (Sabit)	.118	.014	.014	5.882	1/418	16.621		
Cinsiyet						-1.271	-.118	.016
Blok 2 (Sabit)	.184	.034	.020	4.857	2/416	12.139		
Cinsiyet						-1.184	-.110	.026
Eşitlikçi cins.rol.						.303	.135	.005
Geleneksel cins.rol.						.034	.040	.409
Blok 3 (Sabit)	.264	.070	.036	6.215	2/414	13.883		
Cinsiyet						-.516	-.048	.347
Eşitlikçi cins.rol.						.252	.113	.019
Geleneksel cins.rol.						.064	.076	.134
Düşmanca c.						-.120	-.230	.000
Korumacı c.						.048	.080	.148

Tablo 4 incelendiğinde, modele birinci adımda girilen cinsiyet değişkeninin modeldeki özgün katkısının anlamlı olduğu $R^2 = .014$, $F(1,418) = 5.882$, $p < .05$. ve fiziksel şiddet sonucunda ayrılmaya ilişkin tutum ile cinsiyet (r=-.12, $p < .01$) arasında negatif düşük korelasyon olduğu görülmüştür. Bu durum kadınlarda fiziksel şiddet sonrası ayrılmaya yönelik tutumun daha olumsuz olduğu şeklinde yorumlanabilir. Modele ikinci adımda girilen eşitlikçi cinsiyet rolleri ve geleneksel cinsiyetin modele özgün katkısı incelendiğinde sadece eşitlikçi cinsiyet rollerinin katkısı anlamlı bulunmuştur $R^2 = .034$, $F(2,416) = 4.857$ $p < .05$ ve fiziksel şiddet sonrası ayrılmaya yönelik tutum ile arasında (r= .15, $p < .01$) pozitif korelasyon bulunmuştur. Eşitlikçi cinsiyet rolleri arttıkça fiziksel şiddet sonrası ayrılmaya yönelik tutum daha olumlu olmaktadır. . Modele üçüncü adımda girilen

düşmanca cinsiyetçilik ve korumacı cinsiyetçilik değişkenlerinden sadece düşmanca cinsiyetçiliğin modele katkısı anlamlıdır $R^2 = .070$, $F(2,414) = 6.215$, $p < .01$ ve düşmanca cinsiyetçilik arttıkça fiziksel şiddet sonrası ayrılmaya yönelik tutum olumsuz hale gelmektedir. Tüm değişkenlerin modele katkısı %7 bulunmuştur. Ancak R^2 ch değerleri incelendiğinde, modelin ikinci ve üçüncü adımlarındaki değişkenlerin modele katkılarının daha fazla olduğu görülmektedir. Modelde anlamlı bir yordayıcı olarak bulunan cinsiyetin kısmi etki büyüklüğünün (partial effect size) düşük düzeyde olduğu görülürken ($sr^2 = .12$), eşitlikçi toplumsal cinsiyetçiliğin kısmi etki büyüklüğü ($sr^2 = .14$) ve düşmanca cinsiyetçiliğin kısmi etki büyüklüğü ($sr^2 = .19$) orta düzeyde bulunmuştur (Akt. Berberoğlu ve Tansel, 2014).

Fiziksel Şiddete İlişkin Tutumu Yordayan Değişkenler: Fiziksel şiddete ilişkin tutumu yordayan değişkenlere ilişkin ortalama, standart sapma ve korelasyon değerleri Tablo 3'de verilmiştir.

Tablo 5: Fiziksel Şiddete İlişkin Tutum puanı ile diğer değişkenler arasındaki korelasyon

	\bar{X}	SS	Fiz.Şid. tutum	1	2	3	4	5
Fiziksel Şiddet Tutum	7.25	3.98						
1.Cinsiyet	1.30	.46	.21*					
2.Eşitlikçi cins.rol.	11.79	2.21	-.20*	-.10**				
3.Geleneksel cins.rol.	23.74	5.89	.05	.15*	.01			
4.Düşmanca cins.	40.30	9.51	.08*	.30*	-.10*	.30*		
5.Korumacı cins.	43.17	8.25	-.06	-.02	.07	.29*	.45*	

* $p < .01$ ** $p < .05$,

Tablo 5 incelendiğinde Fiziksel Şiddete yönelik tutum ile cinsiyet ($r = .20$, $p < .01$) ve Düşmanca Cinsiyetçilik ($r = .08$, $p < .01$) arasında pozitif düşük, Eşitlikçi Cinsiyet Rollerini ($r = -.20$, $p < .01$) ile arasında negatif yönde düşük korelasyon bulunmuştur.

Tablo 6: Hiyerarşik Regresyon Analizi: Fiziksel Şiddete İlişkin Tutumu Yordayan Değişkenler

	R	R ²	R ² ch	F	DF	B	β	P
Blok 1 (Sabit)	.211	.044	.044	19.382	1/418	4.883		
Cinsiyet						1.824	.211	.000
Blok 2 (Sabit)	.276	.076	.032	11.436	2/416	8.540		.000
Cinsiyet						1.635	.189	.000
Eşitlikçi cins.rol.						-.321	-.179	.000
Geleneksel cins.rol.						.015	.023	.630
Blok 3 (Sabit)	.281	.079	.003	7.115	2/414	9.210		.000
Cinsiyet						1.551	.179	.000
Eşitlikçi cins.rol.						-.310	-.172	.000
Geleneksel cins.rol.						.024	.035	.486
Düşmanca c.						.011	.026	.654
Koruyucu c.						-.031	-.063	.252

Tablo 6 incelendiğinde, modele birinci adımda girilen cinsiyet değişkeninin modeldeki özgün katkısının anlamlı olduğu $R^2 = .044$, $F(1.418) = 19.382$, $p < .01$ ve fiziksel şiddete yönelik tutum ile cinsiyet ($r = .21$, $p < .01$) arasında pozitif düşük korelasyon olduğu görülmüştür. Bu durum erkeklerde kadına yönelik fiziksel şiddete yönelik tutumun daha olumlu olduğu şeklinde yorumlanabilir. Modele ikinci adımda girilen eşitlikçi cinsiyet rolleri ve geleneksel cinsiyetin modele özgün katkısı incelendiğinde sadece eşitlikçi cinsiyet rollerinin katkısı anlamlı bulunmuştur $R^2 = .076$, $F(2.416) = 11.436$ $p < .01$ ve fiziksel şiddete yönelik tutum ile arasında ($r = -.20$, $p < .01$) negatif korelasyon bulunmuştur. Eşitlikçi cinsiyet rolleri arttıkça fiziksel şiddete yönelik tutum olumsuz olmaktadır. Modele üçüncü adımda girilen düşmanca cinsiyetçilik ve korumacı cinsiyetçilik değişkenlerinin modele katkısı anlamlı değildir. Tüm değişkenlerin modele katkısı % 8 bulunmuştur. Ancak R^2 ch değerleri incelendiğinde, modelin birinci ve ikinci adımlarındaki değişkenlerin modele katkılarının daha fazla olduğu görülmektedir. Modelde anlamlı bir yordayıcı olarak bulunan cinsiyetin kısmi etki büyüklüğünün (partial effect size) orta düzeyde olduğu görülürken ($sr^2 = .21$), eşitlikçi toplumsal cinsiyetçiliğin kısmi etki büyüklüğünün de ($sr^2 = .18$) orta düzeyde olduğu tespit edilmiştir (Berberoğlu ve Tansel, 2014).

Tartışma, Sonuç ve Öneriler

Bu çalışmada psikolojik danışma ve rehberlik bölümünde okuyan üniversite öğrencilerinin evlilikte kadına yönelik şiddete ilişkin tutumları, çelişkili duygulu cinsiyetçilik, toplumsal cinsiyet rolleri ve cinsiyet arasındaki ilişkiler değerlendirilmiştir.

Araştırma sonucunda cinsiyet, eşitlikçi cinsiyet rolleri ve düşmanca cinsiyetçilik sözel şiddete toleransı ve fiziksel şiddet sonrası ayrılmaya yönelik tutumu yordayan değişkenler olarak bulunurken, cinsiyet ve eşitlikçi cinsiyet rollerinin fiziksel şiddete yönelik tutumu yordadığı görülmüştür. Cinsiyet ile sözel şiddete tolerans arasında pozitif ve orta düzeyde korelasyon bulunmuştur. Diğer bir ifade ile erkeklerin evlilikte kadına yönelik sözel şiddete toleransı daha yüksektir. Sözel şiddete tolerans ile eşitlikçi cinsiyet rolleri arasında negatif korelasyon bulunmuştur. Eşitlikçi cinsiyet rolleri arttıkça evlilikte kadına yönelik sözel şiddete tolerans azalmaktadır. Ayrıca düşmanca cinsiyetçilik arttıkça kadına yönelik sözel şiddete tolerans artmaktadır. Bu araştırmanın bulguları literatür ile tutarlıdır. Vaamonde ve Omar (2017) araştırmaları sonucunda cinsiyetin hem korumacı hem de düşmanca cinsiyetçilik ile negatif yönde ilişkisi olduğunu, daha düşük eğitim düzeyine sahip olanların cinsiyetçi tutumlara daha fazla eğilimli olduklarını ve kişilerarası adalet algısının düşmanca cinsiyetçilik ile negatif yönde ilişkili olduğunu tespit etmiştir. Chapleau, Oswald ve Russell'ın (2007) yaptığı çalışmanın amacı kadın ve erkeklere yönelik çelişik duygulu cinsiyetçiliğin tecavüz mitleri ile ilişkisini ortaya koymaktır. Kadına yönelik düşmanca cinsiyetçilik, tecavüz mitleri ile pozitif ilişkili bulunmuştur. Kadına yönelik korumacı cinsiyetçilik cinsiyet ayrımcılığı ile birbirini bütünlerken tecavüz mitlerinin kabulü ile pozitif yönde ilişkilidir. Ayrıca bu durum korumacı cinsiyetçilik ile negatif yönde ilişkilidir. Taşdemir ve Sakallı (2010) üniversite öğrencileri üzerinde yaptıkları çalışmada erkek öğrencilerin düşmanca cinsiyetçilik puanlarının kızlardan yüksek olduğunu, korumacı cinsiyetçilik puanlarında ise cinsiyetler arasında bir fark olmadığını tespit etmiştir. Alptekin (2014) tarafından yapılan çalışmada erkeklerin düşmanca cinsiyetçiliklerinin, kız öğrencilerin ise korumacı cinsiyetçiliklerinin daha yüksek düzeyde olduğu ve kız öğrencilerin korumacı cinsiyetçiliğin etkisinde kaldıkları belirlenmiştir.

Fiziksel şiddet sonucunda ayrılmaya ilişkin tutum ile cinsiyet arasında negatif yönde ve düşük korelasyon olduğu görülmüştür. Bu durum kadınlarda fiziksel şiddet sonrası ayrılmaya yönelik tutumun daha olumsuz olduğu şeklinde yorumlanabilir. Diğer bir ifade ile kadınlar eşlerinden fiziksel şiddet görseler bile ayrılmak istememektedirler. Bu bulgu literatür ile tutarlıdır. Altınay ve Arat'ın (2007) araştırmasına göre kadınlar, ekonomik ve kültürel yönden eşlerine bağımlı oldukları için şiddete karşı sessiz kalmayı tercih etmektedirler. Arat'a (1995) ve Ayrancı, Günay, Ünlüoğlu'na (2002) göre erkek kendisini, gücün ve iktidarın sahibi, karısını ve çocuklarını ise üzerlerinde her türlü tasarrufta bulunabileceği kendi mülkü olarak görmekte bu doğrultuda erkek egemen toplumun genelindeki anlayışa uygun davranış kalıpları oluşturup bir namus çerçevesi

çizmektedir. Bu bakış açısı şiddetin kullanımını meşrulaştırmakta, kadınlar ise çoğunlukla bu güç ilişkisini kabul ederek, bir anlamda şiddetin yeniden üretilmesine yardımcı olmaktadır. Kadınların hamilelik döneminde olması bile şiddeti önleyememekte ve pek çok kadın hamilelik döneminde fiziksel, duygusal ve cinsel şiddete maruz kalmaktadır. Akçelik (2016) kadına yönelik aile içi şiddeti meşru görme tutumunun, saldırganlık ve cinsiyetçilik tutumları yönünden karşılaştırmasını yaptığı çalışmada kadının hem toplumsal rollerini ihmal etmesi hem de toplumsal rollerini suistimal etmesi alt boyutlarında, kadın katılımcıların puan ortalamalarının erkek katılımcılara kıyasla anlamlı düzeyde yüksek olduğunu tespit etmiştir. Bu durum araştırmanın alt problemi doğrultusunda ele alındığında, katılımcıların kadına yönelik şiddeti meşrulaştıran içeriklere yönelik algılarının, cinsiyet değişkeni açısından anlamlı düzeyde fark gösterdiğini ortaya koymuştur. Gölge, Şanal, Yavuz ve Arslanoğlu-Çetin (2016) araştırmalarında güvenlik görevlilerinin ve yargı mensuplarının Türkiye’de kadına yönelik şiddet konusundaki tutumları ile meslekleri, çelişik duygulu cinsiyetçilik, cinsiyet ve toplumsal cinsiyet rolü arasındaki ilişkiyi incelemişlerdir. Sonuçlar yargı mensuplarına oranla polis memurlarının evlilik içinde kadına yönelik fiziksel ve sözel şiddete daha fazla toleranslı olduklarını göstermektedir. Ayrıca meslek ve çelişik duygulu cinsiyetçiliğin kocanın kadına yönelik şiddeti için güçlü bir yordayıcı olduğu tespit edilmiştir.

Bu araştırma bulguları ayrıca eşitlikçi cinsiyet rolleri arttıkça fiziksel şiddet sonrası ayrılmaya yönelik tutumun daha olumlu olduğunu ve düşmanca cinsiyetçilik arttıkça fiziksel şiddet sonrası ayrılmaya yönelik tutumun olumsuz hale geldiğini ortaya koymaktadır. Cohen (2014) araştırmasında erkeklerde kadınlara oranla daha yüksek oranda fiziksel ve sözel şiddet uygulama davranışına rastlandığını, üniversite düzeyinde eğitim alanların fiziksel şiddete daha az baş vurduklarını, bireylerin öfkelerini kontrol edebildikleri ölçüde fiziksel ve sözel şiddete daha az yöneldikleri belirlemiştir. Altınay ve Arat (2007) Türkiye genelinde yaptığı çalışmada kadınların büyük çoğunluğunun, ev içindeki işbölümü, ev dışında çalışma, maddi konularda karar verme ve kız çocuklarının eğitimi konularında eşitlik talep ettiklerini belirlemiştir. Fiziksel şiddete yönelik tutum ile cinsiyet arasında pozitif düşük korelasyon bulunmuştur. Bu durum erkeklerde kadına yönelik fiziksel şiddete yönelik tutumun daha olumlu olduğu şeklinde yorumlanabilir. Araştırmanın bu bulgusu literatür ile tutarlıdır. Eşitlikçi cinsiyet rolleri arttıkça fiziksel şiddete yönelik tutum da olumsuz olmaktadır. Erkeklerin kadına yönelik bakışı konusunda yapılan bir çalışmada aile içi şiddetin güç kavramı ile ilişkilendirildiği, erkeklerin sahip oldukları gücü kaybetmemek adına şiddete başvurdukları belirlenmiştir (Yüksek Kaptanoğlu, 2015). Erkurt (2015) çalışmasında bireylerin çelişik duygulu cinsiyetçilik, yetkecilik ve sosyal baskınlık yönelimi düzeyleri arttıkça evlilikte kadına yönelik şiddete ilişkin tutumlarının daha olumlu olduğunu, ayrıca erkeklerin çelişik duygulu cinsiyetçilik düzeylerinin (korumacı ve düşmanca) kadınlardan daha yüksek olduğunu tespit etmiştir. Işık (2008) erkeklerde düşmanca cinsiyetçilik puanlarının yüksek olduğunu, erkeklerin namusu korumak adına kadına yönelik şiddete yönelik tutumlarının pozitif olduğunu belirlemiştir.

Şiddet konusunu araştıran çalışma bulguları da bu araştırmayı destekler niteliktedir. Kodan Çetinkaya’nın (2013) üniversite öğrencileri ile yaptığı çalışma sonucunda şiddet eğilimleri ile toplumsal cinsiyet rollerine ilişkin tutum puanları arasında ters yönde ve anlamlı bir ilişki olduğunu, kızların toplumsal cinsiyet rollerine ilişkin daha eşitlikçi tutuma sahip olduklarını, şiddete maruz kalan ya da şahit olan üniversite öğrencilerinin şiddet eğilimlerinin daha yüksek olduğunu tespit etmiştir. Yetişkinlerle yapılan çalışmalarda da benzer sonuçlar elde edilmiştir. Aydan (2015) tarafından yapılan çalışma sonucunda düşmanca cinsiyetçilik, yetkecilik ve sosyal baskınlık yönelimi düzeyi arttıkça evlilikte kadına yönelik şiddete ilişkin tutum daha olumlu, erkeklerin evlilikte kadına yönelik şiddete ilişkin tutumlarının kadınlara oranla daha olumlu olduğu tespit edilmiştir. Ayrıca erkeklerin eşitliğe karşı olma, korumacı ve düşmanca cinsiyetçilik puanları da kadınlardan daha yüksek olduğu belirlenmiştir. Bora’nın (2015) araştırmasında katılımcıların çocukluk çağı şiddet yaşantıları, aile içi şiddete ilişkin tanıklıkları anlamında bir farklılık bulunmazken, evlilikte kadına yönelik şiddete ilişkin tutumları arasında anlamlı bir farklılık bulunmuştur. Erkek katılımcıların

eşlerine daha çok psikolojik şiddet uyguladıkları, kadınların evlilikte kadına yönelik fiziksel ve sözel şiddeti daha az tolere ettikleri ve ayrılmaya karşı olumlu tutum geliştirdikleri belirlenmiştir.

Özetle bu araştırmanın bulguları üniversite öğrencilerinin eşitlikçi tutumlar beslemekle birlikte toplumsal cinsiyet rolleri ve çelişik duygulu cinsiyetçiliğin etkisi altında kaldıklarını ortaya koymaktadır. Bu bulgu Türkiye’de üniversite öğrencileri üzerinde yapılan diğer araştırma sonuçları ile tutarlıdır. Vefikuluçay ve diğ. (2007) tarafından Kafkas üniversitesi son sınıf öğrencilerinin toplumsal cinsiyet rollerine bakış açılarını inceleyen çalışma sonucunda; çalışma yaşamı, toplumsal yaşam, evlilik ve aile yaşamı ile ilgili alanlarda erkeklerin daha geleneksel bakış açısına sahip oldukları saptanmıştır. Vefikuluçay ve diğ. (2009) tarafından Hacettepe üniversitesi son sınıf öğrencilerinin toplumsal cinsiyet rollerine ilişkin görüşlerini belirlemeye çalışan araştırma sonucunda çalışma yaşamı ve evlilik yaşamı ile ilgili alanlarda erkeklerin daha geleneksel görüşlere sahip oldukları, toplumsal yaşam ve aile yaşamı ile ilgili önermelerde ise kız ve erkek öğrencilerin eşitlikçi görüşlere sahip oldukları belirlenmiştir.

Kız öğrencilerin kendi hayatlarında yaşadıkları zorluklar, aile içindeki ya da çevrelerindeki kadınların yaşadıkları zorluklar onları toplumsal cinsiyet rolleri konusunda daha eşitlikçi düşünmeye ve davranmaya sevk etmektedir denebilir. Erkek öğrencilerin ise daha geleneksel cinsiyet rollerine bağlı kalıyor olmaları, hem bu kalıp yargıların erkeklerin üstünlüğünü sürmeye yönelik olması hem de toplumsal kabullerin bu doğrultuda olması şeklinde yorumlanabilir. Ayrıca toplumda son yıllarda şiddetin her türü gittikçe artmakta, bu durum yazılı ve görsel basın tarafından özellikle kullanılmaktadır. Toplumun yaşadığı ekonomik, sosyal ve kültürel süreçler göz önüne alındığında, şiddetin araştırma grubundaki öğrencilerin yaşamlarının bir parçası olduğu söylenebilir.

Sınırlılıklar ve Öneriler

Bu çalışmanın sınırlılıkları ve gelecekte yapılacak çalışmalara yönelik öneriler için şunlar söylenebilir:

Bu çalışmada sadece nicel veri toplanmıştır. Nitel veriler elde edilmesini sağlayacak bireysel görüşmelerin kadına yönelik şiddet ve cinsiyetçilik konusunda daha derin bilgiler elde edilmesini sağlayacağı düşünülmektedir. Psikolojik danışma ve rehberlik bölümünde işlenen derslerde toplumsal cinsiyet kalıp yargıları ve bu kalıp yargıların bireylerin yaşamları üzerindeki etkileri özellikle vurgulanmalıdır. Hatta toplumsal cinsiyet zorunlu bir ders olarak programa eklenmelidir. Öğrencilerin içinde buldukları kültürün olumlu ve olumsuz yönlerini tanımaları ve kendi toplumsal cinsiyet kalıp yargılarını fark etmelerini sağlayıcı grup rehberliği etkinlikleri yapılmalıdır. Toplumsal cinsiyet ayrımcılığının bir insan hakları sorunu olduğu özellikle üniversitelerdeki tüm programlarda vurgulanmalıdır. Ayrıca insan haklarının korunması ve özellikle kadın ve kız çocuklarının eğitime ve çalışma yaşamına katılmalarının önündeki engellerin kaldırılması için hukuki süreçlerin daha etkin işletilmesi ve öğrencilerin bu örnekleri görmesinin sağlanması gerekmektedir.

Kaynaklar

- Akçelik, B. C. (2016). *Cinsiyetçi ve saldırgan tutumlar ile kadına yönelik aile içi şiddeti olağan görme arasındaki ilişkinin incelenmesi*. Yayınlanmamış yüksek lisans tezi, Beykent Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, İstanbul.
- Altınay, A.G. ve Arat, Y. (2007). Türkiye’de kadına yönelik şiddet. *Research Report*. Punto, İstanbul. <http://research.sabanciuniv.edu/7029/>
- Alptekin, D. (2014). Çelişik duygularda toplumsal cinsiyet ayrımcılığı sorgusu: üniversite gençliğinin cinsiyet algısına dair bir araştırma. *Selçuk Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, 32, ss. 203-211
- Akkaş, İ. ve Uyanık, Z. (2016). Kadına yönelik şiddet. *Neşehir Hacı Bektaş Veli Üniversitesi SBE Dergisi* 6 (1) s.32-42.
- APA (2009). *Amerikan psikoloji derneği yayım kılavuzu* (5. Basımın Türkçesi). İstanbul : Kaknüs inceleme araştırma.

- Arat, N. (1995). *Türkiye’de kadın olmak*. İstanbul : Say Yayınları
- Arıcı, F. (2011). *Üniversite öğrencilerinde toplumsal cinsiyet rollerine ilişkin algılar ve psikolojik iyi oluş*. Yayınlanmamış yüksek lisans tezi, Hacettepe Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Ankara.
- Aydan, E. (2015). *Kadına yönelik şiddet: çelişik duygulu cinsiyetçilik, yetkecilik ve sosyal baskınlık yönelimi açısından bir inceleme*. Yayınlanmamış yüksek lisans tezi, Ankara Üniversitesi, Sağlık Bilimleri Enstitüsü.
- Ayrancı Ü, Günay Y, Ünlüoğlu İ. (2002). Hamilelikte aile içi şiddet: birinci basamak sağlık kurumuna başvuran kadınlar arasında bir araştırma. *Anadolu Psikiyatri Dergisi*, 3: 75-87
- Bandura, A. (1997). *Self-efficacy: The exercise of control*. New York: W. H. Freeman
- Bora, A. ve Üstün, İ. (2005). *Sıcak Aile Ortamı Demokratikleşme Sürecinde Kadın ve Erkekler*. TESEV Yayınları
- Bora, A. (2015). *Evlilikte kadına yönelik şiddet: tutum, yaşantı ve yasal farkındalık açısından cinsiyetler arası karşılaştırma*. Yayınlanmamış yüksek lisans tezi, İstanbul Üniversitesi Adli Tıp Enstitüsü.
- Bussey, K., & Bandura, A. (1999). Social cognitive theory of gender development and differentiation. *Psychological Review*, 106, 676-713.
- Chapleau, K. M., Oswald, D. L., & Russell, B. L. (2007). How ambivalent sexism toward women and men support rape myth acceptance. *Sex Roles*, 57(1-2), 131-136.
- Cohen, Z. P. (2014). *Fiziksel ve sözel şiddet davranışı ile öfke düzeyi ve dürtüsellik arasındaki ilişkinin irdelenmesi*. Yayınlanmamış yüksek lisans tezi, İstanbul Üniversitesi Adli Tıp Enstitüsü.
- Ecevit, Y. (2011). Toplumsal cinsiyet sosyolojisine başlangıç. Ed.: Yıldız Ecevit ve Nadide Karkıner, *Toplumsal Cinsiyet Sosyolojisi* içinde, s. 2-29. Eskişehir: Anadolu Üniversitesi Yayınları.
- Erkurt, A. (2015). *Çelişik duygulu cinsiyetçilik, yetkecilik ve sosyal baskınlık yönelimi açısından bir inceleme*. Yayınlanmamış yüksek lisans tezi, Ankara Üniversitesi Sağlık Bilimleri Enstitüsü.
- Işık, R. (2008). *Namus algısının ve namusu korumak adına kadına uygulanan şiddete yönelik tutumların yordayıcıları: çelişik duygulu cinsiyetçilik ve sistemi meşrulaştırma*. Yayınlanmamış yüksek lisans tezi, ODTÜ Sosyal Bilimler Enstitüsü
- Glick, P., & Fiske, S. T. (1996). The ambivalent sexism inventory: differentiating hostile and benevolent sexism, *Journal of Personality and Social Psychology*, 70 (3), s. 491-512.
- Gölge, Z. B., Sanal, Y., Yavuz, S., Arslanoğlu Çetin, E. (2016). Attitudes toward wife abuse of police officers and judiciary members in Turkey: Profession, gender, ambivalent sexism and sex roles. *Journal of Family Violence*, 31(6) pp 785–796. doi:10.1007/s10896-016-9823-1
- Güler, N., Tel, H. ve Özkan Tuncay, F. (2005). Kadının aile içinde yaşanan şiddete bakışı *Cumhuriyet Üniversitesi Tıp Fakültesi Dergisi* 27 (2): 51 – 56.
- Günay,T., Giray,H.,Harç, B. Köksal B. ve Sarı, S. (2006). İzmir’de bir gecekondu bölgesinde kadına yönelik aile içi şiddet. *Sağlık ve Toplum* 16(3):31-37
- Kalaycı, Ş. (2006). *SPSS uygulamalı çok değişkenli istatistik teknikleri* (2. Baskı). Asil Yayın Dağıtım, Ankara.
- Krantz, G., Garcia-Moreno C. (2005). Violence against women. *J Epidemiol Community Health* 59, pp. 818–821. doi: 10.1136/jech.2004.022756
- Kodan Çetinkaya, S. (2013). Üniversite öğrencilerinin şiddet eğilimlerinin ve toplumsal cinsiyet rollerine ilişkin tutumlarının incelenmesi. *Nesne*, 1(2), s.21-43.
- Sammons, A. (tarih yok). Gender: social learning theory. How does social learning theory explain gender development? *Developmental psychology*. http://www.psychotron.org.uk/newResources/developmental/AS_AQB_gender_SLTBasics.pdf
- Sakallı-Uğurlu, N. (2002). Çelişik duygulu cinsiyetçilik ölçeği: geçerlik ve güvenilirlik çalışması. *Türk Psikoloji Dergisi*, 17 (49), 47 – 58.
- Sakallı-Uğurlu, N. ve Ulu, S. (2003). Evlilikte kadına yönelik şiddete ilişkin tutumlar: Çelişik duygulu cinsiyetçilik, yaş, eğitim ve gelir düzeyinin etkileri. *Türk Psikoloji Yazıları*, 6 (11), 53-65.
- Salaçın, S., Toprak Ergöner, A. ve Demiroğlu Uyanıker, Z. (2011). Kadına yönelik şiddet. *Birinci Basamakta Adli Tıp*. Sermet Koç ve Muhammet Can (Edt). S. 192-202 İstanbul tabip odası
- Taşdemir, N. ve Sakallı-Uğurlu, N. (2010). The relationships between ambivalent sexism and religiosity among Turkish university students. *Sex Roles* 62:420–426
DOI 10.1007/s11199-009-9693-6

Tarhan, S., Çetin Gündüz, H., & Ekşioğlu, S. (2017). Çelişik duygulu cinsiyetçilik, toplumsal cinsiyet ve evlilikte kadına yönelik şiddete ilişkin tutumlar. *Journal of Human Sciences*, 14(2), 1894-1908. doi:[10.14687/jhs.v14i2.4474](https://doi.org/10.14687/jhs.v14i2.4474)

- UN (1993). *Declaration on the Elimination of Violence against Women*. <http://www.un.org/documents/ga/res/48/a48r104.htm>
- WHO (2002). *World Report on Violence and Health*, Geneva. http://apps.who.int/iris/bitstream/10665/42495/1/9241545615_eng.pdf
- WHO (2014). Global Status Report On Violence Prevention. WHO Library Cataloguing-in-Publication Data http://www.who.int/violence_injury_prevention/violence/status_report/2014/en/
- Vaamonde, J.D. & Omar, A. (2017). Perceptions of organizational justice and ambivalent sexism: The moderating role of individualism-collectivism, *Revista de Psicologia*, 35(1), 31-60
- Vefikuluçay, D., Zeyneloğlu, S., Eroğlu, K. ve Taşkın, L. (2007). Kafkas üniversitesi son sınıf öğrencilerinin toplumsal cinsiyet rollerine ilişkin bakış açıları. Hacettepe Üniversitesi *Hemşirelik Yükseköğrenim Dergisi*, s. 26–38
- Vefikuluçay Yılmaz, D., Zeyneloğlu, S., Kocaöz, S., Kısa, S. Taşkın, L ve Eroğlu, K. (2009). Üniversite öğrencilerinin toplumsal cinsiyet rollerine ilişkin görüşleri. *Uluslararası İnsan Bilimleri Dergisi*. Cilt:6 Sayı:1, s. 775-792.
- Yüksel-Kaptanoğlu, İ. ve Tarım, Ş.A (2015). Giriş (bölüm 1) *Türkiye’de kadına yönelik aile içi şiddet araştırması*. Aile ve Sosyal Politikalar Bakanlığı.
- Yüksel-Kaptanoğlu, İ. (2015). Erkeklerin kadına yönelik şiddete bakışı (bölüm 11) *Türkiye’de kadına yönelik aile içi şiddet araştırması*. Aile ve Sosyal Politikalar Bakanlığı.

Extended English Abstract

In UN’s Declaration on the Elimination of Violence Against Women, violence against women is defined as means any act of gender-based violence that results in, or is likely to result in, physical, sexual or psychological harm or suffering to women, including threats of such acts, coercion or arbitrary deprivation of liberty, whether occurring in public or in private life. (UN, 1993). Violence against women is a gender-based violence of human rights (Salaçin, Toprak Ergöner and Demiroğlu Uyaniker, 2011) and occurs as a result of unequal power relationships between men and women. Although violence by the husband on his wife is seen as something happening between two people, it is something which has roots on social structure and Dynamics and whose results effects women both individually and socially (Sakallı Uğur and Ulu, 2003). Insignificance of the work of the women in the house, the power and ruling relationships determined in the patriarchal society cause women to be exposed to violence of the husband, who has a stronger position (Akkaş and Uyanık, 2016). As for Bora and Üstun (2005) gender-based violence is one of the most outstanding bottlenecks in front of girls and women towards revealing their potential; and causes women to be exposed to physical, psychological and sexual violence in the family, on the street, at school and in business life. One of the concepts related to gender inequality is sexism. Sexism is defined as discriminating people based on their sex; and valuing one sex above the other (Ecevit, 2011). Not only negative attitudes but also positive attitudes and stereotypes cause to sexism. This is called ambivalent sexism, and has two sub-components which are hostile sexism and benevolent sexism. Hostile sexism reflects overtly negative attitudes towards women and discriminatory behaviours that emphasizes the weakness and inferiority of women. Benevolent sexism which is grounded on patriarchy includes positive attitudes and behaviours towards women (Glick and Fiske, 1996). The cognitive structure and behaviour styles of the concept of gender is acquired in the family. According to Freud, the gender roles are acquired through the identification process in the family. In behaviourist approach, parents shape and regulate gender behaviours (Bussey and Bandura, 1999). In social cognitive theory gender roles are shaped by socio-cultural and psychological factors (Bandura, 1997). The respect couples show to one another in the family, the communication between them and the distribution of roles in the family have a significant role in shaping children’s perception of their own sex and the opposite sex and effect their bilateral relations during their adulthood.

Graduates of psychological guidance and counselling conduct studies towards supporting mental health in the schools as well as other institutions. And the topic of these studies expands from

such personal development issues as adapting to everyday life, decision making during different conditions and making choices to other topics such as violence, harassment and rape cases. For psychological counsellors to objectively help their advisees it is expected that they solve their own problems and have a high level of awareness. They should also be sensitive to gender roles, discrimination, knowing the culture that they live in and defending the rights of the sufferers in this culture. The purpose of this study is to examine the relationships between the attitudes of the students studying at psychological guidance and counselling departments towards ambivalent sexism, gender roles, physical violence of women in marriage and gender.

Method

The study group was 420 undergraduate students studying at Psychological Counseling and Guidance departments at Erciyes University, Sakarya University and Karadeniz Technical University. Of all the participants, 294 (70%) were female and 126 (30%) were male and the ages of the participants ranged between 18-24. The mothers of the 187 participating students (44.5%) were secondary school graduates, whilst the mothers of 63 students (15%) were high school graduates and the mothers of 57 students (13.6%) were university graduates. And the remaining students' mothers were illiterate (7.1%) or completed graduate study (2.9%). On the other hand, it was seen that 120 of the fathers (28,6%) were secondary school graduates whilst 87 (20.7%) were high school graduates, 104 (24.8%) were university graduate and 64 (15.2%) completed graduate study. The rate of illiterate fathers was 0,7%.

Socialization of Gender Norms Scale developed by Epstein (2008) and adapted into Turkish by Anıcı (2011), Ambivalent Sexism Inventory developed by Glick and Fiske, 1996 and adapted into Turkish by Sakallı (2002) and Attitudes toward Physical Wife Abuse Scale developed by Sakallı-Uğurlu and Ulu, 2003, in which 5 items were taken from Briere, were used as the data collection instruments. In analyzing the collected data SPSS 22 program was used and hierarchical regression analysis was conducted. The sub-scales of the dependent variable of the study, which was the physical wife abuse scale, were tolerance for verbal abuse, attitudes towards divorce after physical violence and attitudes towards physical violence. And the independent variables were gender; traditional gender roles and egalitarian gender roles, which were the sub-scales of Socialization of Gender Norms Scale; and benevolent sexism and hostile sexism, the sub-scales of Ambivalent Sexism Scale. Before the hierarchical regression analysis, scatter diagram, mahalanobis, cook's distance and z values were examined to check whether the variables meet the hypotheses and the normality of the distribution. In addition, Durbin-Watson value was checked for autocorrelation and Tolerance and VIF values were checked for multiple correlation (Kalaycı, 2006). In the hierarchical regression analysis, gender was put into analysis in the first step; later, traditional gender roles and egalitarian gender roles were put into the analysis; and in the third step, hostile sexism and benevolent sexism variables were put into the analysis. This was repeated for each sub-scale of the Attitudes toward Physical Wife Abuse Scale. Gender variable was defined as the dummy variable. In addition, in order to find out the practical meanings of the independent variables, partial impact values were determined and interpreted.

Findings

The findings indicate a positive correlation between tolerance for verbal abuse and gender, traditional gender roles and hostile sexism; and a negative correlation between tolerance for verbal abuse and egalitarian gender roles. As a result of the regression analysis of the variables predicting tolerance for verbal abuse, it was found that the original contribution of gender, which was the variable included in the model in first step, was significant; and that there was a positive correlation between tolerance for verbal abuse and gender. This can be interpreted as men have higher tolerance for verbal abuse to women in marriage. When the original contribution of egalitarian gender roles and traditional gender roles to the model was examined, only the contribution of egalitarian gender roles was found to be significant. As the egalitarian gender roles increase, the tolerance for verbal abuse towards women in marriage decreases. Of the hostile sexism and benevolent sexism variables, which were put into the analysis in the third step, only the contribution of hostile sexism was found to be significant and as hostile sexism increases, so does the tolerance for verbal abuse.

There was a positive and low correlation between the attitudes towards divorce after physical violence and egalitarian gender roles, traditional gender roles and benevolent sexism; whilst there was a negative and low correlation between the attitudes towards divorce after physical violence and gender

and hostile sexism. The result of regression analysis with variables predicting the attitudes towards divorce after physical violence indicated that the original contribution of gender, which was put into the process in the first step, was significant and that there was a negative and low correlation between the attitudes towards divorce after physical violence and gender. This could be interpreted as women have more negative attitudes towards divorce after physical violence. When the original contribution of egalitarian gender roles and traditional gender roles to the model was examined, it was found that only the contribution of egalitarian gender roles was significant and that there was a positive correlation between egalitarian gender roles and the attitudes towards divorce after physical violence. As the egalitarian gender roles increase, the attitudes towards divorce after physical violence becomes positive. Of hostile sexism and benevolent sexism, which were analyzed in the third step, only the contribution of hostile sexism to the model was significant and as the hostile sexism increases, the attitudes towards divorce after physical violence becomes negative.

There was a positive and low correlation between the attitudes towards physical violence and gender and hostile sexism; and a negative and low correlation between the attitudes towards physical violence and egalitarian gender roles. As a result of the hierarchical regression analysis of the variables predicting the attitudes towards physical violence, it was seen that the original contribution of gender was significant and that there was a positive and low correlation between attitudes towards physical violence and gender. This could be interpreted as men have more positive attitudes towards physical violence of women. When the original contribution of egalitarian gender roles and traditional gender roles to the model was examined, it was seen that only the contribution of egalitarian gender roles was significant; and that there was a negative correlation between egalitarian gender roles and attitudes towards physical violence. As the egalitarian gender roles increase, the attitude towards physical violence becomes negative. The contribution of hostile sexism and benevolent sexism to the model was not significant.

Result

At the end of the study, it was found that gender, egalitarian gender roles and hostile sexism were variables predicting tolerance for verbal abuse and the attitudes towards divorce after physical violence. On the other hand, it was seen that gender and egalitarian gender roles were predictors of attitudes towards physical violence. Men's tolerance for verbal violence towards women in the marriage was higher. As the egalitarian gender roles increase, the tolerance for verbal violence towards women in the marriage decreases; whilst as hostile sexism increases, the tolerance for verbal violence towards women in the marriage increases.

It was seen that there was a negative and low correlation between attitudes towards divorce after physical violence and gender. This could be interpreted as women have more negative attitudes towards divorce after physical violence. In other words, although women are physically abused by their husbands, they do not want divorce.

In addition, the findings indicate that as egalitarian gender roles increase, the attitudes towards divorce after physical violence becomes positive; and as hostile sexism increases, the attitude towards divorce after physical violence becomes negative. A positive and low correlation was found between the attitudes towards physical violence and gender. This could be interpreted as men have more positive attitudes towards physical violence against women.

In conclusion, the findings of this study indicate that although students adopt more egalitarian attitudes as their level of education increase, they are under the impact of gender roles and ambivalent sexism. It can be said that the difficulties girls experience in their own lives, in the family or the difficulties women around them experience encourage them to think and behave in a more egalitarian manner in terms of gender. On the other hand, the fact that boys are more holding to traditional gender roles could be due to both because this stereotypes enable them to keep their superiority and because the social acknowledgement is in this direction. Besides, all kinds of violence in the society has been increasing lately and this is particularly used by the printed and visual media. Taking the economic, social and cultural processes that the society is experiencing, it is possible to say that violence is a part of the lives of the students in the study group.